

THOMAS MANN'IN *BUDDENBROOK* *AİLESİ'NDE* KARAKTERLER

Dr. Hüseyin ARAK

Erciyes Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu
<http://www.almancaogreniyorum.com>
arak@erciyes.edu.tr

ÖZET

Thomas Mann eserlerinde yarattığı karakterlere karşı sevgiyle bağlıdır. Johann Buddenbrook ve onun neslini sempati ile anlatır. Johann genellikle sağlam düşünceli, canlı ve en az sinir hastası olan karakterdir. Yaslı Johann romanda disiplinli, kesin kuralları olan gerçekçi ve yasama bağlı bir isadamdır. Ailenin ikinci kusak temsilcisi konsül Johann'da çok derinden hissedilen bir dindarlık söz konusudur. Bireylerin toplumsal kurallara bağlılık konusunda özen göstermeleri taraftarıdır.

Ailenin üçüncü kusak temsilcisi olan Thomas'ın ciddiyetinden söz edilirken aynı zamanda rahatsızlığına işaret edilmektedir. Bir taraftan akıllı, etkileyici, girişimci ve ihtiraslı, diğer taraftan sınırlı zayıf ve kırılabilir davranışlar sergilemiştir. Distan bakıldığında bir dış çektirmenin sok etkisi altında öldüğü düşünülse de aslında yasama azmi olmadığı için ölmüştür.

Konsülün ikinci çocuğu Tony küçüklüğünde çok sevimli, gözüpek ve zeki bir çocuktur. Ailenin talihsiz kızı, yasama kötü de olsa yasama enerjisi, sevinci vardır ve bundan dolayı aileden geriye sadece o kalır. Sanatçı bir kişiliğe sahip olan Christian baskalarının yüz ifadelerini, konuşma tarzlarını taklit ederek ailesini eğlendirerek ilgi odağı olmayı başarır. Ancak yaşamında o da bir başarı sağlayamaz.

Ailenin dördüncü kusak temsilcisi Hanno'nun doğumuyla birlikte aileye bir canlılık gelir. Güçlü yetişerek aile şirketinin başına geçmesi, gerçekleşmez. Onun veremden ölmesinin sebebi de yasama gücünün olmamasındandır. Hanno'nun ölümüyle birlikte Buddenbrookların nesli sona erer.

GİRİŞ

Dünya edebiyatında Alman romanını temsil eden yazarların başında gelen büyük üslûpçu Thomas Mann kendi ailesinin üç kusak boyunca hikâyesi olan *Buddenbrook Ailesi* romanını yazdığı sıralarda Nietzsche, Schopenhauer, Goethe ve Tolstoy'la ilgilenmektedir. Thomas Mann,

kendisini bir anda dünya çapında üne kavuşturan bu eserini 1900 yılında, yani yirmi bes yaşındayken tamamlar, eser bir yıl sonra yayınlanır ve 1929 yılında bu eseri ile Nobel ödülünü alır.(1) *Buddenbrook Ailesi* 19.y.y. realist ve objektif sosyal romanları türündendir. Roman on bir bölümden oluşmaktadır ve bu bölümler kendi aralarında da farklı kısımlardan oluşmaktadır. Romanda klasik eserlerde görüldüğü gibi kronolojik olarak süregelen bir olaylar zinciri vardır. Roman, 1835 ile 1877 yılları arasında kapsamaktadır ve ayrıca geriye dönüşlerle 1835 öncesi olaylardan da söz edilmektedir. Eserin dokusunda yer alan karakterlerin meydana getirdiği kusaklar yan yana anlatılmaktadır. Hanno disındaki tüm ana karakterler eserin birinci bölümünde sunulmuştur. Johann Buddenbrook ile başlayan roman, Hanno Buddenbrook ile sona erer ve aile çöker. Bu ailenin çöküşü Abraham H. Lass tarafından şöyle açıklanmaktadır:

“*Buddenbrook Ailesi*, dış şartların herhangi bir baskısı altında değil de, psikolojik kuvvetlerin tesiri altında gerileyen ve düşen ticarî ailenin hikâyesidir. Ailenin her nesilde, daha kuvvetli bir tarzda ortaya çıkan, ailenin muhtelif mensuplarının enerjisini ve kendilerine olan güvenlerini körleten anti-burjuva ruhu, bunda bilhassa rol oynadı. Diğer sebepler arasında, ailenin bazı üyelerinin disiplinli yasayıştan ayrılmalari; bazılarının da sanat kabiliyetine sahip olmaları söylenebilir. Bunlar, aile üyeleri arasında, tembellikten, ölümün siddetle arzu edilmesine kadar değişen his ve durumlar yaratmıştır.” (2)

Buddenbrooklar o zamanlar Baltık Denizi sahilinde Lübeck adındaki küçük ve bağımsız bir eyalette buğday ticareti ile uğraşan köklü bir ailedir. Şirketin yüz yıllık geçmişi vardır. Sahipleri, sorumluluk hissi taşıyan insanlardır, zengindirler, sosyal etkinliklerde rol alırlar ve sahip oldukları toplumsal statüden de haklı olarak gurur duyarlar. Ailenin dört kusak boyunca yükselişi ve çöküşü realist ve aynı zamanda ironik biçimde birçok ana ve yardımcı karakterlerle anlatılmaktadır. Karakterlerin fizikî görünümünün ayrıntılı olarak anlatılması romana gerçeklik hissi verir. Fred Müller’e göre, Thomas Mann, romandaki aile üyelerini Lübeck’deki yakın çevresindeki gerçek hayattan almıştır. Romanda adı geçen kişiler kendilerini küçük düşürülmüş olarak görmüşler ve genç yazarı suçlamışlardır. Thomas Mann suçlamaları geri çevirmiştir, onun için bu kişiler sadece kendi düşüncelerini aktarmak için kullanılmış bir malzemeydi. Gerçek kişiler Mann’in kendilerini “soğuk, düşmanca ve sevgisiz” görmesine razı olmazlar.(3)

Romadaki aile defterinden elde edilen bilgilere göre, ilk adı geçen Buddenbrook 16.y.y.'in sonlarında Parchim'de yaşamıştır. Bu aile defteri ailenin gelenekleri hakkında bilgi verir ve önemli olaylar aile bireyleri tarafından bu deftere işlenir. Ailenin Incili nesilden nesle en yaşlı temsilcisine verilir. Romanın gerçek kısımları bu aile defterinden alınmaktadır. Roman özellikle Konsül Johann'ın dört çocuğundan üçü olan Thomas, Christian ve Antonie (Tony) etrafında döner. Konsülün kızı Clara'dan da ara sıra söz edilir. Romadaki olayları yönlendiren bu ana karakterler her an için etkin olarak olayların merkezinde değil, zaman zaman geri çekilerek ikinci plana düşmektedirler. Ön planda bulunan tiplerden Thomas dahi bazen geri çekilir. Romanda kişiler arasındaki ilişkiler akrabalık bağlarına dayanmaktadır.

İncelemeye başlamadan önce karakter kelimesinin kısa bir tanımını vermek gerekir: Karakter incelemeleri, ya diğer karakterlerin verdikleri bilgilerden ya da karakterin sözlerinden ve davranışlarından yola çıkılarak yapılır. Her ikisi de genellikle birbirleri ile bağlantılıdır.(4) Bu incelemede karakterler önem sırasına göre değil, yaşlarına göre sıralanmışlardır. İnceleme yöntemi olarak da metne bağlı olarak içinden dışına doğru (5) ve dış etkilerden metne doğru''(6) yapılan yorumlama yöntemleri uygulanmıştır. Metne bağlı çözümleme, incelenecek olan eserin içinde hareket ederek çözümleme, eleştirme; kendi içinden anlaşılır hale getirme ve değerlendirme yöntemidir.(7) Metne bağlı çözümleme dışında, diğer bir yorumlama yöntemi de tarihsel, toplumsal, kültürel vb. etkenlerden hareket ederek, dış etkilerden metne doğru uygulanan yorumlama yöntemidir. Bu iki yöntem incelemede birlikte kullanılmıştır. Yazarların eserlerinde buldukları dönemin sosyo-kültürel olaylarını yansıttıkları görülmektedir. Böyle olunca dış etkilerden esere doğru bir yorumlama yöntemi seçme gereği ortaya çıkmıştır. Bu eserin incelenmesi günümüze kadar yapılan ikincil edebiyatı oluşturan çalışmalara başvurmayı da gerektirmiştir.

1- Ana Karakterler

a-) Johann Buddenbrook (1765-1841)

Romanın başlangıcında Buddenbrook ailesinin başında atalarının ve sınıflarının bütün faziletlerine sahip olan yetmiş yaşındaki Johann Buddenbrook vardır. Lübeck'deki bugday şirketini babasından devralan Johann, Bremenli bir tüccarın kızı olan Josephine ile bir mantık evliliği yapar. Oğlu Gotthold dünyaya gelirken esi Josephine ölür. Çok sevdiği esini doğum sırasında kaybeden Johann, oğlu Gotthold'dan sürekli nefret eder ve oğluna karşı tutumunun sebepleri romanda şöyle açıklanır:

“Johann Buddenbrook bu insafsız misafiri hiç bir zaman affedememisti. O, tutugunu koparır ve acar bir çocuk olarak büyüdükçe, babası ona büsbütün ‘karısının katili’ gözüyle bakıyordu.”(2/1, s.42) (8)

Daha sonra Johann Hamburg doğumlu ancak Fransız-İsviçreli bir aileden gelen Anoniette Duchamps ile evlenir ve ondan ailenin ikinci kusak temsilcisi oğlu Johann (Jean) dünyaya gelir. (s.43) Yaslı Johann romanda disiplinli, kesin kuralları olan isadami olarak tanıtılmıştır. Toplum içindeki davranışları da kesin çizgilerle belirlenmiştir. Giriş bölümünde de görüldüğü gibi, dine karşı mesafeli tutum içerisinde bulunmakla zaman zaman alay da etmektedir: “*Yarı kisik, tiz kahkahasında din kitabıyla eğlenebilmek fırsatını elde edisin sevinci vardi.*” (s.9) Ona karşı, torunları ve çocukları ise dindar bir anlayış ile yetmişlerdir. Aydınlanma devri prensiplerine değer veren Johann, politik görüş olarak ilericiliğe ve demokratik düşünceye saygı duymaktadır, ancak gizliden gizliye halen muhafazakar partili olarak kalmış ve ileri yasına rağmen gençlik modasını bırakmamıştır. Yaslı Johann eserde yazar tarafından şöyle tanımlanır:

“Johann B., yetmişini aşmış olmasına rağmen gençliğindeki kıyafet modasına halâ sadıktı. Sadece kocaman cepleri ve ceketinin önündeki kordonları eksikti. Artık herkesin giydiği biçimdeki pantolonları ise, ömründe kullanmamıştı.” (1 / 1, s.10)

Onun Napolyon’un kişiliğine büyük saygısı vardır, ancak yine de yabancı olan her şeye karşı itici bir tutum içerisinde: “*İs içtimaî seviyeye gelip dayandı mı, sert bir hudut çizmeğe ve yabancılara sirt çevirmeğe oğlundan çok daha meyilliydi.*” (1, s.13)

İlk bölümlerde Johann ve misafirleri henüz yirmi beş sene önceki Napolyon Savaşları hakkındaki hatıralarını anlatırlar. Sık sık Fransızca terimler kullanması ondaki Fransız hayranlığının belirtileridir: “...*, oğlunu bir kenara çekerek, lüzumsuz iyilikseverliğinden dolayı onu kâh Fransızca, kâh alçak perdeden Almanca sözlerle iyice azarlamıştı.*”(s.13) Bu özelliğinin başka bir kanıtı da bahçesini Fransız tarzı düzenlemesinde görülmektedir.(s.45) Baş zamanlarında sanatla ilgilenen yaslı Johann bundan çok hoşlanır ve zevk alarak güzel flüt çalar.(s.30) Flüt çalmak aydınlanma devrinde ayrıcalıklı bir özellik sayılırdı. Yaslı Johann tüm yasami boyunca gerçekçi ve yasama bağlı bir insan olarak yaşamıştır.

b-) Konsül Johann (Jean) Buddenbrook(1800-1855)

Johann ilk ortaya çıktığında sınırlı davranışları göze çarpmakta ve özellikle vurgulanmaktadır. Gerçekten Jean hakkındaki bu ilk bilgiler onu gözümüzde canlandırmayı sağlayacak niteliktedir. Babasındaki neseli aynı zamanda süphecî realizm özellikleri onda görülmemektedir. Johann'da çok derinden hissedilen, birazda abartılmış ve pietizm (zühdiye) ile bezenmiş bir dindarlık söz konusudur. Onun pietizmin geç bir temsilcisi olarak görülebileceği şu sözlerinden anlaşılmaktadır:

“Ey büyük Allahım, senden yüce başka varlık var mıdır hiç! Müskül anlarımızda senden başka imdadımıza kim yetisebilir? Kim bizlere senin büyüklüğünü ispat edebilir? Kim bizlere sana itaat etmeyi öğretebilir?”(2/1, s.41)

Bireylerin toplumsal kurallara bağlılık konusunda özen göstermelerini ister. Özellikle Tony'ye karşı takındığı tavırlarda ve tiyatroya karşı oluştunda (Christian'a karşı) yaşamın aile hayatı ile sınırlı kalmasında, tutumluluğun sık sık vurgulanmasında açıkça görülmektedir. Konsülün Tony'nin evlenmesi sırasındaki davranışlarından insanları dış görünüşüne göre değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Grünlich ile görüşmelerinde onun babasının rahip olduğundan dolayı dindar bir insan olduğu sonucuna varır:

“Hamburg'dan gelmiş. Muteber hoshohbet bir genç. Babası rahipmiş.” (3/1, s.67)

“Değerli, kültürlü, enerjik ve imanlı bir genç!” (3/2, s.72)

Daha sonra anlatılacağı gibi, konsül gibi işi gereği birçok insanla ilişkisi olan bir kişinin Grünlich'in karakteri konusunda yanılmasının tek sebebi dış görünüşü dikkate alınarak yargıya varmasından kaynaklanmıştır. O dönemde kızların evlenmesinde damat adaylarının kişisel özelliklerinden çok, toplumsal konumlarının dikkate alınması toplumun düşünce geleneğinde aranmalıdır. Konsül kendisi de böyle bir evlilik yapmıştır:

“Dogrusunu söylemek lazım gelirse, izdivacında aska benzer hiç bir his rol oynamamıştı. Babası elini onun omzuna dokundurmuş ve hatiri sayılır bir drahoma getirebilecek olan zengin Krögerlerin kızını isaret etmişti.” (2/1, s.42)

Kröger ailesi de esrafta tanınmış bir ailedir ve eli açıklıkları, yardımseverlikleri ile bilinirler. Elisabeth, Buddenbrook ailesine katıldıktan sonra aileye zengin ve lüks bir yaşam tarzı gelir. Konsülün diğer bir özelliği

de onun aceleciligidir. Onun ölümünden kısa bir süre önce Tony konsülün asiri görev bilincinden kaynaklanan aceleciliginden söyle söz eder:

“Aman babam da! Hiç bir zaman vaktinde hazır olmaz! diye söylendi. Yazı masasının başında oturur, oturur, oturur: Mutlaka bir şeyi bitirmesi lazımdır. Ve onu bitirmese sanki iflas edecek! Kendisini bekledikleri neden sonra aklına gelir. Nefes, nefese merdiveni tirmanır.” (4/11, s.154)

Konsül yaşlandıkça kendisini tamamen dine verir; esi de onun davranışlarını destekler hale gelir:

“Konsül, yılların yükünü daha fazla hissetmeye başladıkça, kendini büsbütün dine veriyordu. Karısı da, git gide maneviyattan daha çok zevk duyar olmuştü. Bu yüzden, Buddenbrook konagında sabah ve akşamları, aile mensuplarıyla bütün hizmetkârların istihak ettikleri bir dua faslı cereyan ediyordu.” (4/10, s.153)

Eve gelen din adamlarının sayısı gün geçtikçe artar ve konsülün ölümünden sonra da bu gelenegi esi devam ettirir.

c-) Thomas Buddenbrook (önce konsül daha sonra senatör-1825-1875)

Aile içinde Tom olarak hitap edilen Thomas, ailenin üçüncü kuşak temsilcisidir ve romanın birinci bölümünde ortaya çıkar. Thomas gelecekte aile şirketini başarılı olarak devam ettirecek varis olarak görülür. Thomas, yaratılış olarak birbirlerinden çok farklı oldukları Christian ile sürekli karşılaştırılır. Sair Hoffstede'nin onlar hakkındaki düşünceleri bu kardeşlerin karakter yapılarını öğrenmek için önemlidir:

“Thomas pek ağır başlı bir küçük bey. Şüphesiz büyüyünce ticaret hayatına atılacak. Ama Christian seytana tas çıkartan bir maskara! Ona karşı duyduğumu gizlemeyeceğim. Cin gibi akıllı ve zeki. Ve çalışması lâzım sanırım.” (1/2, s.15)

Fakat o, babası ve büyük babası kadar sağlam yapıli birisi değildir. Daha çocukluğunda, zayıf bünyesi, ince uzun parmakları ve çürük dişleri, fiziki canlılığını kaybettiğini gösterir. “*Disleri ufak ufak sarı ve çirkindi. Burnu ise gayet muntazam biçimliydi.*” (s.16) Görüldüğü gibi, yazar Thomas'ın ciddiyetinden söz ederken aynı zamanda solgun ve beyaz olduğunu vurgulayarak gelecekteki rahatsızlığına işaret etmektedir.

Çocukların en büyüğü ve yeteneklisi olan Thomas şirketin başına geçtiğinde otuz yaşlarındadır:

“Müessesenin simdiki genç başı Thomas Buddenbrook, her haliyle olgunluk ve ciddiyetini belli etmekteydi. Ama fazlaca solgundu. Bilhassa birinde Konsülün yeşil tasli mühür yüzüğü bulunan elleri, ceketinden görünen kollukları derecesinde beyazdı.” (5/1, s.158)

Babasının ölümü üzerine konsüllük görevi de kendisine verilir, ancak o bu görevin ailenin en yaşlısı olan Gotthold amcasına verilmesini uygun görür. (s.159) Daha sonra amcasının ölümünden sonra Thomas konsül olur:

“Thomas Buddenbrook’un, babasından sonra hakkı olduğu halde amcasına bıraktığı Felemenk Kraliyet Konsüllüğü, şimdi yine ona geçiyordu. Meng caddesindeki konanın sokak kapısının tepesindeki “Allah Kerimdir,” ibaresinin az aşağısında. Krallığın aslanlı-taçlı arması tekrar yer almıştı.”(5/5, s.167)

Thomas’ın aile şirketinin yönetimini devralmasıyla şirkette önemli ticari gelişmeler elde edilir. Genel olarak bakılacak olursa Thomas’ın bu yaşlarda kişiliğinin iki yönü olduğu ortaya çıkmaktadır. Bir taraftan akıllı, etkileyici, girişimci ve ihtiraslı, diğer taraftan sinirli zayıf ve kırılgan davranışlar sergilemektedir. Şirketin çıkarları ve ailenin saygınlığı uğruna tüm gücüyle bu farklı özelliklerini bir noktada dengeye ulaştırmaya çalışır. Ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmek için her şeyi yapar. Duygularını ön plana çıkarmaz, nisanlisi Gerda ile evlenirse şirketin maddi yönden güçleneceğini düşünür. 30 Temmuz 1856 tarihinde annesine yazdığı mektupta bu konuda şöyle der:

“Biz insanlar, tezatlarla dolu, acayip mahlûklarız. Bir yandan Gerda’ya karşı derin bir sevgi ve saygı beslerken hislerimde maddenin hiç yeri olmayacağı halde, drahomanın azametinden bahsediyorum! Onu seviyorum. Bununla beraber ilk akşam kulagıma fisildanmış olan rakamı düşününce, o benim olduğu zaman firmamız sermayesinin de ne kadar yükseleceği fikriyle gururum ve saadetim iki misli artıyor...” (5/7, s.172)

Baslangıçta işleri yolunda giden Thomas ailenin ismini genişletir, lüks bir ev yaptırır ve Belediye Meclisine seçilir. Yaşlı senatör James Möllendorf’un ölümü üzerine Thomas senatörlüğe seçilir. (7/5, s.230) Bu başarılarla rağmen Thomas’ın iç dünyası boşluk ve çaresizlik içindedir. Kendine olan güvenini kaybederek iş hayatında hatalar yapmaya başlar. Thomas’ın benliğinde birbiri

ile çarpisan kuvvetler, esit bir şekilde karşı karşıya yer almışlardır. Kendi hayal gücüne meydan okuduğu ve kendisine düşünceler üretmek için fırsat verdiği sürece mutlu ve başarılıdır. Ardından başarının zirvesine eriştiği zaman sınırları bozulur ve basıldığı işlerden hiç biri artık kendisini tatmin etmez. Azalan yaşam gücüyle birlikte her şeyin olumsuz yönde geliştiğini hisseder. Thomas artık çökmeye başladığını kız kardeşi Tony'ye şu sözlerle ifade eder:

“İnsanın yaşı, ruhunun gençliğine veya ihtiyarlığına bağlı. Emin ol, bir emel uğruna çok uzun savastın mı, bu seni öyle bir hırpalara ki, hedefine vardığın vakit hiçbir zevk duyamaz olursun.”(7/6, s.236)

“Muvaffakiyet nedir? insanın kendi içinden gelen, tarif edilmez bir kudrete, bir hâkimiyet hissine tâbi neticeler... Kaderimize hükmetme duygusu... iste içimizdeki bu duygu zayıflamaya, gevsemeğe başladı mi, o zaman başarısızlıklar da birbirini kovalar... Ve, insan mahvolur! Su sıralarda ‘Çati örtülünce ecel gelir’ atasözünü sık sık hatırlıyorum. Evimi tamamladım. Şimdi sıra ölümdedir değilse bile, gerileme, çökme basılıyor gibi. ... Bir devlet veya insan, saadetin, muvaffakiyetin veya şöhretin zirvesinde gibi görüldüğü vakittir ki gerilemeğe başlar. Bu gerileme dış görünüşe de sirayet edinceye kadar, aradan zaman geçer.” (7/6, s.237)

Thomas, ailenin dış görünüşü ile gerçek iç yapısının çok farklı olduğunu bildiğinden, şirketin kuruluşunun yüzüncü yılını kutlamak istemez, ancak Tony'nin bu tutumun ailenin konumu ve itibarı için uygun olmadığını söylemesi üzerine kutlama yapılır. Kırk sekiz yaşına geldiğinde Thomas gücünün de sonuna gelmiştir:

“Thomas biraz çökmeğe yüz tutmuş bir erkek, Gerda ise hayli genç bir kadın olarak görünüyordu. Hakikaten Thomas, bütün titizce itinasına rağmen hızla çöküyordu.”(10/5, s.331)

Baska bir cemiyetin insanıymış gibi giyinen, davranan ve müzik ile ilgilenen, herkesin “*garip biri*” diye söz ettiği Gerda (Arnoldsen) Buddenbrook da kocasına yardımcı olmaz. Kocasını destekleyeceği yerde, kendisini müzige verir ve oğlu Hanno'nun da ailenin şirketini ele alması için gerekli olan becerilerden uzak yetismesine sebep olur. Bu olumsuzluklar Thomas'ın tüm yaşam enerjisini yok eder ve Thomas aynı zamanda ailesine de yabancılaşır. Thomas'ın çöküşünü yazar aynı zamanda kusursuz görünme merakına da bağlar:

“Senatör Thomas Buddenbrook’un içinden geçenleri kimse bilemezdi. ... Bilmemeliydi! Zaten onu böyle çökerten de içindekileri herkesten gizlemek ve kusursuz görünmek merakı değil miydi?” (10/5, s.332)

Bir süre kendi kendisine olan saygısını saçlarına, biyigina ve elbiselerine saplantı halinde kendisini vermekle korumak ister:

“Sadece sabahın ilk saatlerini değil, Senato içtimalarına, ziyafetlere, cemiyet toplantılarına katılacağı her fırsatta, evvela, uzunca bir zamanını giyinme odasında geçirmekteydi. Oradan çıktığı vakit, yeni değişmiş çamasırlarının temizliği, kostümünün kusursuz sıklığı, biyiklerindeki briyantinin kokusu ve dişlerini yıkadığı mayi serinletici, buruk rayihası ona, tipki makyajını ve kıyafetini tamamlayıp sahneye çıkan bir aktörün duyduğu eksiksizlik hissini veriyordu.” (10/1. s.321)

Bu tür çabaları da onun günden güne çökmesini engelleyemez. Böyle bir ruh hali içinde Schopenhauer’in ölümü üzerine yazdıklarını okur. Thomas, yaşamın sonuna geldiğinde Schopenhauer ve Nietzsche’nin düşünceleri ona yön verici olur:

“Oğlunun, soyunun ve ailesinin istikbali değildi onu ezen. ... Bunlara ilâveten daha bir düşünce vardı ki Thomas’ın zihnini oyuyor, hırpalıyordu. Bu, ölüm ve öteki dünya ile ilgili bilgi eksikliğiydi! Ölümün yaklaştığını hissedince akli bu mevzua takılmış ve ne derece hazırlıksız bulunduğunun farkına varmıştı.” (10/5, s.335)

Schopenhauer’in görüşleri onun dünyaya bakışını değiştirir. Ölüm artık kendisini derin bir nese, cezbedici bir tatlılık, büyük hataların telafi edilmesi şeklinde takdim eder. Oysa, Thomas daha önceleri kendisinin atalarının ruhunu yasattığını düşünürdü:

“Ebediyet, ölümsüzlük filan tarzındaki düşünceleri, top yekûn söyle bir neticeye bağlardı: Kendisi dedelerinin ruhunu yasatıyordu. Kendi ruhu da çocuklarında yasayacaktı.” (10/5, s.335)

Ancak ölümün yaklaştığını hissetmeye başlayınca düşünceleri de değişmeye başlar ve okuduğu kitap yaşamına farklı bir bakış açısı kazandırır:

“-Yasayacagim! Ruhum yasayacak!" diye hiçkirdi. Ayan oldu! Evet! Yasayacagimi gördüm. Ruh ölmezmiş! İşte! İşte! İşte! Ama niçin?"... Görmüştü... Anlamısti ... Öğrenmisti... Kendisine ihsan olunan hakikat kirintisiyle gözleri kasmış, yastıklara gömülü, öylece yatıyordu. Kimildamaksızın yatıyor ve aydınlığın tekrar görünmesi için bütün kalbiyle yalvarıyordu.” (10/5, s.337)

Bu düşünceler oluştuktan kısa bir süre sonra dislerinden rahatsızlanır ve dışçıden dönüste yolda çamura düşerek ölür. Bir dis çektirmenin sok etkisi altında ölürse de aslında yasama azmi çok önceden yok olduğu için ölmüştür.

d-) Antonie (Tony) Buddenbrook - Permaneder (dog. 1827)

Tony, eserin daha ilk satırlarında ortaya çıkar ve son bölüme kadar da görülür, ancak Thomas gibi odak figür değildir. Onun sahsında burjuvanın esyaya verdiği önem ayrıntılarda gösterilmektedir, ince güzel seylere özenmeyi, giyinmeyi ailesinden öğrenmiştir. Küçüklüğünde çok sevimli, gözü pek, zarif ve zeki bir çocuk olarak tarif edilir:

“Küçük Tony Buddenbrook pek de sirin bir küçük - hanimdi yani ... hasır sapkasının altında, yasi büyüdükçe yavas yavas kumrallasmaya baslayan bol sari saçlari lüle lüle tasiyordu. Hafif kabarık üst dudagi, yüzüne biraz küstahça bir ifade vermekteydi ki, bu da onu meydan okurcasına tavirlarina pek uygun düşüyordu. Hattâ tertemiz uzun beyaz çoraplarinin içindeki narin bacaklari, adimlari bile, bir kendine edasi tasimaktaydi.” (2/2, s.45-46)

Sevimli olabildigi gibi, insanlari alaya almayi da sever:

“Küçük Tony iste böylece şehirde tipki küçük bir kraliçe gibi hüküm sürüyordu. Ve yine tipki bir kraliçe gibi, keyfine estigi zamanlar iyi kalpli, cani istemeyince de insafsiz oluyordu...” (2/2, s.48)

Zamanin toplumsal ahlak kurallarına aykiri olduğu halde daha on bes yasında karsi cinsle ilk tanismasi gerçekleşir ve bunun üzerine ailesi onu yatili bir okula gönderir. (2/6,5.60) Tony karsilastigi bu tür olumsuz olayların üstesinden gelmeyi kolayca bilir ve kısa sürede unuttur. Talihsiz olaylar karsisinde çocuksu aqlamasıyla kendisini avuttur. Tony'nin diger bir tipik özelligi ise, aile itibari hakkındaki oldukça karmasik düşünceleridir. Tony, babasi sirketin gemilerinden birinde kaptanlik yapan Morton Schwarzkopf adındaki bir tip öğrencisini sevmektedir, ancak ailesi onu is hayatında gelecek

vaat eden Hamburglu Bendix Grünlich ile evlenmeye zorlar. Tony küçükliğündeki simarik davranışlarına rağmen ailesinin toplumdaki itibarını zedelememek için Grünlich ile evlenmeyi kabul ederek aile serefine bağlı olduğunu ve sorumluluğunun bilincinde olduğunu şu sözleriyle gösterir:

“Ben bir is adamıyla evleneceğim... Ailemizin ve müessesemizin itibarını korumak için bunun böyle olması lazım. Evet, göreceksiniz, öyle yapacağım.” (2/7, s.64)

“Simdi kendi payına düşen şekilde-yani zengin ve kibar bir tüccarla evlenerek- bu itibarı daha da arttırmak vazifesiydi Tony'nin.” (3/3 s.77)

Zenginlik pesinde kovan Grünlich işleri kötü gittiginde Buddenbrookların kredisine güvenir. Tony'nin Grünlich ile olan evliliği başarısızlık ile sonuçlanır, çünkü Grünlich onunla drahomasi için evlenmiştir “*Seninle paranın hatiri için evlendim. Zaten para da para mi idi sanki?*” (4/9, s.148) Bunun üzerine Tony kocasından bosanarak kızı Erica ile birlikte tekrar ailesine döner. Tony'nin ikinci kocası Alois Permaneder sevimli dışa dönük bir is adamıdır. Permaneder'in evlendikten sonra çalışmayı bırakarak sorumluluklarını yerine getirmemesini Tony kabul edemez. Birgün kocası sarhos olarak eve gelip hizmetçiyi öpmeye çalıştığında bu evlilik de son bulur. Tony ve Erica tekrar ayrılmamak üzere Lübeck'e dönerler.

Tony, aile içinde aile defterine en çok önem veren kişilerden biridir. Aile defterine kayıtları ailenin en büyüğü yaptığı halde, Tony birçok kaydı kendi yapar. (s.118, 150, 174, 218) Önemli olayların deftere kayıt edilmesi için dikkat eder. Grünlich ile evlenmesinde aile defterinin de önemli bir etkisi olmuştur:

“Heyecanla ürpererek düşündü. Babası mektubunda ona. ‘Zincirin bir halkası.’ olduğunu yazmakta ne kadar haklıydı! Hakikaten o bu muazzam zincirin son halkalarından, yerini ve vazifesini bilmesi gereken halkalarından biriydi.” (3/13, s.109)

Ailesine ve Grünlich'e haber vermeden evlenmeyi kabul etliğini göstermek için nisan tarihini aile defterine kendisi not eder:

“Tony kendi ismine ve yanındaki boş yere uzun uzun baktı. Sonra birdenbire, bıçkın gibi kesik soluklarla uzandı. Kalem aldı. Mürekkep hokkasına, daldırircasına bandı. Ve ... Basi deftere egik, isaret parmağı simsiki tuttuğu kalemin üzerinde kıvrılmış olarak, heyecan içinde, satır hizası yukarıya doğru meyleden o

acemice yazisiyla sunlari yazdi: 22 Eylül 1845’de Hamburglu Tüccar Bendix Grünlich’le nisanlandi.”(3/14, s.110)

Kizi Erica’nin Hugo Weinschenk ile olan evliligini de kendisi aile defterine not eder: “*Tony, eli sevinçten titreyerek, aile defterine kizinin adinin altina Direktörünkini kaydetmisti.*” (8/1, s.245) Erica da annesi gibi kötü bir evlilik yapmistir ve kocasi Weinschenk is hayatindaki sahtekârlıklarından dolayı hapsedilir.

Eserin sonunda Tony, kizi ve torunu Elisabeth ile yasamini sürdürür, ancak Buddenbrook adi tarihe karisir. Ailenin talihsiz kizi, yasami kötü de olsa yasama enerjisi, sevinci vardir ve bundan dolayı aileden sadece o geriye kalir. Tony, hayatın tüm dalgalanmalarında, çok az degisir. Elli yasinda iken dahi, çocukluk yıllarında. Morten Schwarzkopf’tan duydugu kanaatları belirtir. Romanın sonunda aile defterini alır ve defteri haftada bir okumak için Lübeck’deki aile üyelerini davet etmek istedigini bildirir.

e-) Christian Buddenbrook (dog.1828)

Bir Buddenbrook olmaya bile çaba göstermeyen Christian, sanatçı hislerine sahip bir kisi olarak ortaya konmustur “*Cin gibi akilli ve zeki.*” (1/2, s.15) olarak tarif edilir. Baskalarının yüz ifadelerini ve konuşma tarzlarını taklit eder. Ailesini eglendirmek için ustaca öğretmeninin taklidini yapar ve ilgi odagi olmayı basarir:

“Kamburunu çıkarircasına egildi ve basini sallaya sallaya, tane tane bir söyleyisle: -’Distan, distan, aziz yavrum, temiz ve gösterislisin. Ama için, sevgili evlâdim, kapkara ve pis... ‘ dedi. Anlatılmaz derecede komik bir tavırla, hocasının, degil sadece garip sivesini, üstelik ‘Dis gösterislilik’ hususundaki nefretiyle yüzünün aldığı ifadeyi taklit etmisti. Salondakilerin hepsi kahkahalarla gülmege basladılar.” (1/2, s.15)

Daha sonraları kardesinin islerindeki güvenilirliği ön plana çıkar, buna karsin Christian’in temsilleri sadece bir oyun olmaktan öteye gitmez, ihtiyar Johann Buddenbrook onun hakkında söyle der: “*O, küçük bir maymun sadece. Evet, küçük bir maymun. Büyüyünce sair olacagini ilave etmedin, Hoffstede?*” (s.15) Çocuklugunda ve gençliğinde bazı yetenekler gösterir, ancak aynı anda ciddiyetin ve dayanıklılığın eksikliği de görülür. O, daha çok tiyatro ve komik taklitlerden hoslanır. Yaptığı sakalar bazen asiriya kaçtigında ailesini korkutur. Bir yemek sırasında seftali çekirdeği yuttugunu hayal eder ve herkesi heyecanlandırır:

“Ya kazara çekirdegi yutuverseydim? Farzedin ki bu, bogazimde kalsaydi ve nefes alamaydım? Solugum kesilerek yerimden fırlasaydım? Sizler de hepiniz dehset içinde kalsaydınız.
“(2/4, s.50)

Christian’ın okul hayatı da çok farklı bir gelişme gösterir. Önce tabii bilimler konusunda eğitim almak ister. Daha sonra Thomas gibi o da ticaretle uğrasmak, isadami olmak ister ve gerekli eğitimi almak üzere Londra’ya gider. Orada da ticari konulara ilgi göstermez, aksine yoğun bir şekilde tiyatro ile ilgilenir. Christian’ın bu gezilerini Thomas ‘seyahat ihtiyacı’ olarak adlandırır. (4/10, s.151) Bu seyahat arzuları daha sonra onu Sili’ye de götürür. Ancak babasının ölümünden sonra gözle görülebilir şekilde değişmiş olarak geriye döner. Dis görüntüsü oldukça çökmüş olan Christian kardeşinin bakımlı haline tezatlık oluşturmaktadır:

“Christian’ın, aradan geçen yıllar zarfında daha yakışıklı bir genç haline girdiğini söylemek imkânsızdı. Soluk yüzlü ve zayıftı. Gergin ciltli elmacık kemiklerinin arasında, kemerli burnu bir gaga gibi çıkıktı. Saçları simdiden hayli seyreklesmişti. Bacakları çarpıkça, boynu incekti.” (5/2, s.162)

Kardesi Thomas ile aynı özelliklere sahip olmadığını her zaman açıkça gösterir, is adamlarıyla ilgili olarak yaptığı küçültücü konuşmada ailenin rakibi durumunda olan Hagenström’e kendilerine saldırmak için fırsat verdiğinden aralarında büyük tartışma çıktığında Thomas şöyle der:

“Bir sürü is ve sosyete adamlarının bulunduğu yerde ... herkesin ortasında! Lafa bak: Bütün tüccarlar dolandırıcıymış! Sen de bir tüccar olduğun ve itibarını muhafaza uğruna nice emekler sarf eden bir müesseseye mensup olduğun halde!” (6/3, s.184)

Bu tatsız olaylar üzerine Christian Lübeck’den ayrılır ve şirketteki hissesini de alarak Hamburg’da is hayatına atılır, ancak burada da başarısız olur. Christian, duygularını gizlemekte de oldukça başarılıdır. Babasının ölümünde hiçbir üzüntü belirtisi göstermeyerek hislerini gizler. Ölüm anını diğerlerine sık sık anlattırıp o anı gözünde canlandırarak üzüntüsünün üstesinden gelmeye çalışır. Gözleme ve hayal gücünü hastalıkların belirtilerini tespit etmek için kullanır. Özellikle kendi hastalığı sırasında daha yoğun olarak görülür. Christian’ın gerçek rahatsızlıkları yanında kuruntularından oluşan rahatsızlıkları da vardır. Nefes almakta güçlük çektiğini, akciğerlerinden ve sol ayakından rahatsız olduğunu belirtir. Sol

tarafındaki sınırların daha kısa olduğunu ifade ederek, sürekli tarifini yapamadığı acılar çektiğini şöyle vurgular:

“ ‘Su ağrı...’ dedi. ‘Sadece bir ağrı değil, yeri belirsiz, dinmek bilmez, insani canından bezdiren bir istirap bu! Hamburg’daki doktorum bu yanımin sınırlarının kısa olduğunu söylüyor. Düşün Thomas, bütün sol tarafımdaki sınırlar.’ (7/2, s.224)

Sonunda tüm mesguliyeti rahatsızlıklarını gözlemekten öteye gitmez. Thomas’ın ölümünden sonra, ailenin karşı çıkmasına rağmen Aline Puvogel ile evlenerek ailesiyle olan tüm bağlarını koparır. Gerçek yaşamdan uzak bulunan Christian, Aline’nin asıl amacının para olduğunu anlayamaz. Evlendikten kısa süre sonra Christian’ın sanatoryuma yatırılmasını sağlar. (11/1, s.356) Yakınlarına, oradan çıkmak istediğini belirten mektuplar yazar, ancak oradan çıkamaz.

f-) Gerda Buddenbrook (dog. Arnoldsen-1828)

Thomas Buddenbrook Gerda’yi es olarak Lübeck’e getirmeden önce Tony’nin de kaldığı pansiyonda kendisinden ilk defa söz edilmektedir: “*Gerda Arnoldsen ise, koyu kızıl saçlı, güzel kahverengi gözlü, biraz solgunca ama pek asil çehreli fevkalâde bir genç kızı.*” (2/7, s.62) Gerda, keman çalmaktan hoşlanır ve babası ona gerçek bir Stradivari sözü vermiştir. Onun da diğer insanlar gibi piyano çalmaması yadırganır hatta bazıları bunu saçma bulurlar. Gerda da asillerde görülen tüm özellikler vardır:

“Gerda, uzun boylu, sahane bir genç kız olmuştur. Gür kızıl saçları, lacivert gölgeli kahverengi gözleri, biçimli ağzı, her gülümseyişinde isildayan iri, beyaz dişleri ile yirmi yedi yaşındaki bu kızda garip, bambaska ve aristokratça bir hususiyet vardı.” (5/8, s.173)

Çekici saçları, geniş beyaz dişleri, kibarlığı ile dikkatleri üzerine çeker “*O artist ruhlu, sasirtici, sihirli bir varlık.*” (5/9, s.178) Olgunluk döneminde dahi degismemistir, halen güzel ve çekicidir. Kocasının aksine yaşlanmıyor gibidir. Birbirine yakın mavi gölgeli gözlerinden sürekli söz edilir (s.173-178-220-233-251-270-287-323-325). Bunun dışında kendisinde değişiklikler olmaz. Kocası da dahil olmak üzere müzikle ilgilenmeyen insanlara karşı mesafeli davranır. Bir sanatçı olarak Wagner’i çok sevip takdir eder ve bu sevgiyi genç yasta oğlu Hanno’ya da asılar.

Gerda'nin birlikte müzik yaptıkları Tegmen Throta ile olan ilişkisi diğer insanlar tarafından ahlakdışı olarak nitelendirilir. Ancak Gerda'nin kocasını gerçekten aldatıp aldatmadığı açıkça görülmemektedir. Tegmen'e karşı davranışları sevgiden daha ziyade nazik davranış olarak algılanabilir. Tegmen Throta müzikle ilgilendiği için onunla sık sık görüşürler:

“Gerda Buddenbrook ile garip kafalı genç subayın buldukları yer, tabii, müzik dünyasıydı. Tegmen von Throta, piyano, keman, viyola; çello ve fülüt çalıyordu. Hem hepsini de mükemmel çalıyordu.” (10/5, s.332)

Gerda'nin kendi müzik tutkusunu ailenin gelecekteki temsilcisi olarak görülen Hanno'ya asılması Thomas ile aralarındaki soğukluğu artırır. Aile şirketini devam ettirecek olan Hanno'nun müzik ile uğraşması ve ticaret konusunda gerekli eğitimi alamamış olması Thomas'in ölüm anında dahi esine uzak kalmasının sebebidir. Genellikle çok az konuşan Gerda'nin adı oğlu ile kocası öldükten sonra ve son bölümde veda ederken de hiç geçmez. Artık Lübeck'de hiçbir bağı kalmayan Gerda Amsterdam'a geri döner ve ondan bir daha söz edilmez.

g-) Johann (Hanno) Buddenbrook (1861-18771)

Dördüncü kısıma gelindiğinde ailenin iki çocuğu kalmıştır. Thomas'in küçük oğlu Hanno ve Tony'nin kızı Erica Grünlich. Hanno'dan ilk defa eserinin yedinci bölümünde vaftiz edileceği zaman söz edilir. Hanno'nun doğumuyla birlikte aileye bir canlılık gelir ve Tony şöyle der:

“Senelerdir tatmadığım derecede mesudum. Biz Buddenbrookların soyumuz kurumak üzere değil hamd olsun ve öyle zannedenler müthiş yanılıyorlar. Şimdi küçük Johann'ımızla - ona Johann adını vermekle ne iyi ettin - evet, onun doğusuyla sanki hepimiz için yeni bir gün başlıyor hissi var içimde.” (7/1, s.222)

Aile defterinde Hanno'nun 15 Nisan 1861 doğumlu olduğu bildirilir. (8/7, s.277) Doğumu da çok zor olan Hanno'nun daha çocukluğunda yaşama gücü olmadığı görülür. Disleri çıkarken oldukça ağır rahatsızlıklar geçiren Hanno yürümeyi ve konuşmayı da çok yavaş öğrenir:

“Gerçi küçüğün, on besinci ayını da doldurduğu halde hala tek basına bir adım atamamış olması ve yakınlarının isimlerini doğru dürüst söyleyememesi dikkate çarpacak kadar barizdi.”(7/5, s.232)

Hanno'nun elleri ve burnu Buddenbrooklara, ağzı da annesine benzemektedir. Hanno, görünüş olarak bir kız gibidir. Açık kahverengi yumuşak saçları, altın rengi mavi gölgeli gözleri vardır. Hanno'nun hasta görünümlü bir çocuk olarak dünyaya gelmesi ailenin çökmesinin ilk isareti olarak görülebilir. Hanno, yaşamın kendisinden beklediklerine yeterli değildir, okul arkadaşlarının sertlikleri ve oyunları kendisini ürkütür. Son bölümde Hanno'nun okulda bir günde ne gibi psikolojik baskı altında kaldığı ortaya konmaktadır. Bu bölüm, Thomas Mann'ın baskıcı Alman eğitim ve okul sistemini eleştirisi olarak görülebilir. Okul, Hanno için bir tehlike unsuru olarak ortaya çıkar. Arkadaşı Kai'e okul hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle aktarır:

“Sınıf sevimsiz, çıplak, çirkindi ve öğleye kadar geçecek zaman muhtelif tehlikeleriyle Hanno'yu tehdit etmekteydi. Bununla beraber simdilik emniyeteydi. Postu kurtarmı. Bundan ötesine de Allah kerimdi. İlk ders, din dersi, yine nisbeten az tehlikeli.” (11/2, s.360)

Okulda karsısına çıkan yaşamın gerekliliklerinden korkmaktadır. Yasama karşı savasım içinde bulunmaması amcası Christian'i animsatar. Olayları olduğu gibi kabullenerek mücadele etmez. Yasama enerjisi olmadığı, arkadaşı Kai ile okulda yaptığı konuşmada açıkça görülmektedir:

“İnsanlar beni korkutuyor, ürkütüyor, canımı sikiyor. Her seye karşı bir bıkınlık hissediyorum. En iyisi uyumak... Ve hiç uyanmamak... Ölmek benim için en hayırlısı.” (11/2, s.371)

Tüm ilgisini annesinin desteği ile müzik konusunda yoğunlaştırır. Müzik, Hanno'nun firmayı üstlenecek özelliklerden uzak yetismesine sebep olur. Zayıf yaşam enerjisiyle kendisini sadece müzikle ifade edebilir ve bu yeteneğine annesi dışında herkes sırt çevirir. Hanno, Richard Wagner'in mest edici sarhosluk duyguları veren müziğinin etkisi altına girmiştir. Tiyatroya ve müziğe büyük ihtirasla bağlanmaması gerektiği konusunda amcası Christian onu uyarır:

“Dinle oğlum sana bir nasihatta bulunayım: Tiyatroymuş, operaymış, aklını böyle seylere fazla verme. Zararlıdır, ihtiyar amcanın sözlerine kulak as. Ben bu gibi seylere çok uğraştım,

vaktimi hep bunlara harcadım; ömrümde hayir görmeyişim bu yüzdendir. Büyük hatalar ettim... Hayir yavrum böyle seylerle sadece oyalan, ama pek fazla değil! Bu uğurda vazifelerini, isini ihmal etme, duyuyor musun? Ben çok büyük hatalar ettim.” (8/8, s.284)

Annesi, müzik ile ilgilenmesini tesvik eder ve ticarî işlere uzak olarak yetistirilir. Aslında babası onun bir gün aile şirketinin başına geçmesini, güçlü yetmesini ister, ancak bu gerçekleşmez. Ailenin şirketini yürüteceği konusundaki ümitleri bosa çıkarır. Hanno'nun aile defterinde kendi adının altını çizmesi de çok anlamlıdır. Bu davranışıyla da yasama azminin olmadığına işaret edilmektedir. Kendisi adının altını niçin çizdiğini babasına söyle açıklar: “*Baska... baska yazılacak şey... olmayacak diye düşünmüştüm de.*” (8/8, s.278) On altı yaşına geldiğinde vereme yakalanır ve babası gibi o da yasama azmini kaybettiği için ölür. Veremin tanımı ancak tip kitaplarında bulunabilecek bir ayrıntı ile verilir. Buradaki anlatım üslûbu romanın diğer bölümlerinden oldukça farklıdır:

“Tifo vakalarında hastalık söyle bir seyir takip eder: Hasta önce kendini bezgin ve dermansiz hisseder. Bu his gitgide artar. Sadece kollar ve bacaklarda değil, hazim faaliyetlerinde de bir tembellesme başlar.... Hasta siddetli nöbetle kendinden geçmiş görüldüğü zamanlarda, hayat ona uzaklardan seslenir, onu çağırır, ilerdeki gölgeli ve ıssız yoldan geri döndürmeğe çalışır. Eğer hasta o anda bu seslenişe kulak verir ve geri dönmek için yalvarışlara uyarsa, kurtulur. Yok, eğer hayatın sesini duyunca nefretle başını çevirip, önünde uzanan yoldan geri dönmek istemezcesine ilerlerse... İşte o zaman o hasta mutlaka ölecektir!” (11/3, s.372-373)

Hastalık anlatılırken Hanno'nun adından söz edilmez. Babası Thomas gibi o da aslında yasama gücü olmadığı için ölmüştür. Babası sonuna kadar kendisine roller bularak yaşamış, ailenin sorumluluğu onu ayakta tutmuştur. Ailenin geleceği için mücadele ederek yaşamış, bu mücadeleyi bıraktıkça ölmüştür. Ancak Hanno baskalarının sorumluluğunu üstlenecek kadar güçlü değildir. O, babası gibi kendisine roller bularak yaşamını sürdürmek istememiştir:

“Evet, gerçi babası hemen her toplantıda herkesi hayran bırakan hakim bir insan olarak görünüyordu. Lâkin her bir kapıdan çıkışta üstüne bir yorgunluk çöküyor, arabasının kösesine yaslanıp kapakları kızarmış gözlerini yumuyordu. Ve müteakip

kapidan içeri girerlerken yüzüne yine canlı, neseli bir maske takiniyordu, iste Hanno bu zoraki, bu sunî görünüsün, babasını ne kadar yordugunu fark ediyordu. Bazen, bir gün kendisinin de aynı rolü oynaması lâzım geleceğini düşününce, içinde bulantıya benzer bir kabarı, bir isyan ürpertisi duymaktaydı.” (10/2, s.325)

Hanno'nun bu düşüncelerinde de görüldüğü gibi kendisini yasama bağlayacak olan öğelerden oldukça uzak bulunmaktadır. Hanno'nun yasama gücü yok, veremden de ancak yasama gücü olmayanlar ölür. Hanno'nun ölümü ile birlikte Buddenbrookların nesli sona erer. Hanno ile yazar Thomas Mann arasında otobiyografik özellikler vardır. Thomas Mann kendisi de aile şirketinde çalışmaz ve sanat hayatına yazar olarak atılır. Mann bu eserinde sanata karşı ilgisi ve yeteneği olan bir insanın yaşamın gerçekleri ile verdiği mücadeleyi dile getirmiştir.

2 - Yardımcı Karakterler

Romanın dokusunda geçici bir öneme sahip karakterler de vardır. Bunların bazıları doğuştan itibaren Buddenbrook ailesindedir, bazıları da daha sonra evlilik yoluyla aileye katılan kişilerdir. Ayrıca, işçilerden, zanaatkarlardan, hizmetçilerden, din adamlarından, öğretmenlerden ve bazı akrabalarından kısaca söz edildikten sonra tekrar yok olurlar. Evlilik yoluyla aileye sonradan katılanlar ise belirli bir süre için aileyi ilgilendiren olaylarda ön plana çıkmışlardır.

Kırk sene boyunca aynı insanların hayatını anlatan bir romanda yazarın hem devamlılık hem de değişiklik göstermesi gerekir. Çok sayıda olan ikinci derecedeki karakterlerin statik olduğu görülmektedir. Onların bazı özellikleri yıllar boyunca değişmiyor. Örneğin, Elisabeth'in bileziklerini sürekli olarak singirdatması Leitmotif olarak roman boyunca sürer. Tilda'nın karni her zaman açıktır. (s.120 / 170) Aile doktoru sürekli aynı reçeteyi yazar, (s.29 / 50) Leitmotif'in karakterlerin kişilik özelliklerini yansıtacak şekilde tekrarlanması Naturalizmin bir özelliğidir ve bu özellik Thomas Mann tarafından ustaca kullanılmıştır.

a-) Gotthold Buddenbrook

Yaşlı Johann Buddenbrook'un büyük oğlu ve konsülün karesi olan Gotthold Buddenbrook'un doğumu esnasında annesi öldüğünden babası ona karşı sürekli mesafeli davranır. Esinin ölümünden bir bakıma oğlunu sorumlu tutar. Gotthold bir de babasının arzularına karşı çıkararak bir ask evliliği yapar.

Bir tüccar ailesinin değil, bir esnaf kızı ile evlenmesi aile ile olan bağlarının kopmasına sebep olur. Bu itaatsizliğinden dolayı ailenin işi ile ilişkisi kesilen Gotthold hayatta başarı sağlayamaz. Ancak Thomas konsüllük sırasını amcası Gotthold'a bıraktığında Gotthold tekrar aileye karşı bir yakınlık gösterir. (5/1, s.159) Gotthold'un ölümünden sonra kızları Fiffi, Henriette ve Friederike'den fakir, çirkin, kiskanç ve hayata küskün akrabalar olarak romanın sınırlarında bahsedilir. (s.54-112-175-281)

b-) Clara Buddenbrook (Tiburtius)

Konsülün dördüncü çocuğu olan Clara romanda ikinci derecede rol oynayan bir karakterdir. Rigali bir din adamıyla evlenir (5/6, s.170) ve daha sonra beyin tüberkülozundan ölür. Onda da yasama gücünün eksikliği görülür:

“Tiburtius bunun son mektubu olmasından korkuyor. Çünkü yaşamak için hiç bir gayret sarfetmiyormuş. Zaten, bildik bileli hep Cennete gitmeyi sayıklardı Clara'cık.” (7/6, s.235)

Görüldüğü gibi, Buddenbrook ailesinin bir bireyi olan Clara da diğer kardeşleri gibi yasama enerjisi olmadığı için ölmüştür.

c-) Bendix Grünlich

Hamburglu bir isadami olan Bendix Grünlich, Konsül Jean Buddenbrook'un kızı Tony'ye talip olur. Annesi ve babası kızları için Grünlich'i uygun damat adayı olarak görürler. Grünlich'in dış görünümü çekici değildir, ancak iyi giyimi ve davranışları ile eksikliklerini dengelemeyi başarır. Davranışları ve konuşmaları ailenin genç üyeleri tarafından yapmacık bulunur. Buna rağmen Grünlich amacına ulaşmak için önce Tony'nin anne-babasını kazanması gerektiğini anlar. Babasının rahip olduğundan söz ederek dini bütün bir insan olduğu imajını vurgulamaya çalışır, ayrıca müzikten de söz ederek ailenin beğenisini kazanmaya çalışır. Grünlich, Tony'yi kazanmak için sahte bir sevgi gösterisinde bulunur. Diz üstü çöküp Tony'nin acıma duygularına hitap ederek ağlar: *‘Tony...’ diye mirildandı. Ve...onun önünde diz çöktü! Evet, diz çöktü! Sari sakalları genç kızın eline degiyordu.*” (3/3, s.80) Bu davranışıyla Tony'nin düşüncelerini değiştirmiş olmasa da duygularını karmasık hale getirmeyi başarmıştır. Bir tiyatro oyuncusu kadar yetenekli olan Grünlich konuştugu kişiyi etkilemeyi ve duygulara hitap etmeyi bilmektedir:

“Yüzünde yalvarircasına ve muhabbet dolu bir ifade vardı.... Grünlich, basi yana egik, kollari ‘Iste geldim, istersen öldür’ der gibi çaresizce uzatılmış bir vaziyette, hızla yanına vardı.” (s.78)

Tony’nin ebeveynine karşı dindar isadami, Tony’ye karşı çaresiz sevgili, Morten Schwarzkopf ve ailesine karşı esraftan kendinden emin saygın bir zengin, borç aldığı Kesselmeyer’e karşı yalvaran aciz bir insan ve sonunda konsüle karşı her şeyi yoluna koymaya çalışan ezik günahkâr insan rolleriyle ortaya çıkar. Ama artık her şey çok geçtir ve Tony onu terk ettiğinde gerçek yüzünü gösterir. Tamamen karakersiz bir hilekâr olduğu ortaya çıkar.

d-) Alois Permaneder

Tony’nin ikinci esi olan Permaneder Münihli sevimli ve dışa dönük bir is adami olmasına rağmen, konuşma şekli ve tavırları titiz Buddenbrook ailesine hiç benzememektedir:

“Adam gayet deryadildi. Puposunu tütürüyor, acayip lehçesiyle konuşuyor, bol bol gülüyor ve tükeneceğe benzemeyen bir rahatlıkla olduğu yerde uzun uzun oturuyordu.” (6/5, s.193)

Tony evlendikten sonra Münih’te kısa bir süre kaldıktan sonra, Bavyera adetlerine hiç bir zaman isinamayacağını anlar. Alois’in çalışmayı bırakıp Tony’nin drahomasi ile geçinmeye başlaması üzerine Tony bundan rahatsızlık duyar. Alois’in bir gece eve sarhos gelip hizmetçiyi öpmeye çalıştığı zaman evlilik son bulur. Tony kızıyla birlikte tekrar ailesinin evine döner. Aldığı drahomayı tekrar iade eden Permaneder paraya düşkün olmadığını gösterir. (6/11, s.218)

e-) Morten Schwarzkopf

Grünlich ile nisanlanmadan önce Tony dinlenmek ve Grünlich’den kurtulmak için Travemünde’de bulunduğu sırada bir kaptanın oğlu olan Morten ile tanışır ve ona aşık olur. Sömester tatilini ailesinin yanında geçiren bir tip öğrencisi olan Morten, öğrenim gördüğü Göttingen’de bir gençlik hareketinin üyesidir, ancak bundan ailesi haberdar değildir. Morten sürekli olarak asillere karşı olduğunu dile getirir. Romanda politik görüşü ön plana çıkan tek kişi Morten’dir:

“Daha dünyaya gelir gelmez cemiyetin en iyi mevkiinde hazıra konuyorlar. Halbuki burjuva takimi sayılan bizler, ne kadar yirtinsak yine de onların seviyesine çıkamayız. Hele bu idare, bu baskı devam ettikçe!” (3/8, s.97-98)

Tony'nin kendi sosyal sınıfı dışında birisi olduğu için Morten ile evlenmesine müsaade edilmez. Tony, ebeveyninin seçtiği is adamı ile değil Morten ile evlenmeliydi. Babası sadece bir kaptan dahi olsa Tony'nin toplum içinde yükselebilecek bir doktorun karısı olması aileye hiç bir leke getirmezdi.

f-) Lebrecht Kröger

Romanda Morten'e karşı kutup olarak yaslı Lebrecht Kröger görülebilir. Konsül Jean Buddenbrook'un eşi Elisabeth'in babası olan Lebrecht Kröger yaslı Johann Buddenbrook'un kusagındadır. Eserin giriş bölümünde Lebrecht Kröger şöyle tanıtılır:

“Sosyete adamı Lebrecht Kröger, uzun boylu, asil tavırlı bir adamdı. Saçları hafifçe pudralıydı ama, kıyafeti moda fevkalâde uygundu: Kadife yelegi iki sıra elmas düğme ile ilikleniyordu.” (1/3, s.17)

1848 ayaklanması sebebiyle çıkan huzursuzluklar sırasında şehir meclisindeki toplantıda ayaklanmaya katılan halk kitlesine karşı olduğunu Kröger şöyle belirtir: “*Bu serserilere azıcık barut koklatarak saygı dersi vermek lazımdır. Alçaklar.*” (4/3, s.126) Görüldüğü gibi Kröger muhafazakâr tutumunu demokratikleşme hareketlerine karşı çıkararak açıkça ortaya koymuştur.

3 - SONUÇ

Eserdeki aile üyelerinin karakterleri incelendiğinde kusaklar arasındaki farklar açıkça ortaya çıkmaktadır. Yaslı Johann'ın yasama bağlılığı, konsülün dindar is adamı kimliği, senatör Thomas'ın kendisini ailesi için kahramanca feda edisi ve Hanno'nun hassas yapısı ön plana çıkar. Ailenin son temsilcisi Hanno'nun ailenin ilk temsilcisi yaslı Johann ile karşılaştırıldığında zit özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Buddenbrook adının tarihe karışmasındaki baslıca sebep son temsilcilerinin yaşam enerjilerinin yetersiz oluşudur. Aile bireylerinin hastalık ve ölümlerinin anlatılmasında realist akımın etkisi açıkça görülmektedir. Hanno'nun ölümü ancak tip kitaplarında bulunabilecek kuru bir üslûpla anlatılmıştır.

Incelemede de açıkça görüldüğü gibi, Buddenbrook ailesi sosyal statüsünü korkunç bir bedeli göze alarak korumuştur. Tony'nin sadece sosyal statüsüne uygun evlilik yapmak için sevmediği insanlarla evlenmesi, Thomas'ın çok sevdiği çiçekçi kız Anna ile aynı sebepten dolayı evlenememesi; kötü bir evlilik yaptığından, Gotthold'un hayatının yıkılması birer bedel olarak değerlendirilebilir.

Thomas Mann'ın diğer eserlerinde de görüldüğü gibi, burada da sanatçı olarak nitelendirilebilecek olan tipler Hanno ve Christian hastalıklı, ciliz ve normal günlük hayata uyum sağlayamayan bireylerdir. Bunun sebebi otobiyografik nedenlerle açıklanabilir. Mann, babasının tüccarlık mesleğini devralmadığı için kendisini ezik hissetmiştir ve eserlerinde sanatçıları bu şekilde cezalandırmıştır. Bu romanda Thomas Mann, herkesin yeteneklerine en uygun çalışma alanını seçtiği takdirde başarılı olacağını söylemeye çalışmıştır.

KAYNAKÇA

- Gürsel Aytaç: Çağdas Alman Edebiyatı, Kültür Bak. Yay., Ankara 1990.
Abraham H. Lass: 100 Büyük Roman II, (çeviren: Nejat Muallimoğlu), M E. B, Ist. 1995.
Fred Müller: Thomas Mann, Buddenbrooks, Oldenburg, München 1988.
Otto F. Best: Handbuch literarischer Fachbegriffe, Frankfurt a.M.1982.
Thomas Mann: Buddenbrook Ailesi, (çeviren: Sahire Sagman), Ankara 1964.

DIPNOTLAR

- (1) bkz.: Prof. Dr. Gürsel Aytaç: Çağdas Alman Edebiyatı. Kültür Bak. Yay. Ankara 1990, s. 237-238.
- (2) Abraham H. Lass: 100 Büyük Roman II. (çev. Nejat Muallimoğlu) M E. B, Istanbul 1995, s.261.
- (3) Fred Müller: Thomas Mann, Buddenbrooks. Oldenburg München 1988, s.8.
- (4) Otto F. Best: Handbuch literarischer Fachbegriffe, Frankfurt a.M.1982.s.91.
- (5) Werkimmanent: yapıt + içinde kalarak + yorumlama
- (6) Werktranszendental: Eserin yazıldığı dönemdeki dış etkiler göz önünde bulundurularak yapılan yorumlama yöntemidir. Burada yazarın hayatı, kişiliği, olaylarla ilişkisi, dönem koşulları göz önünde bulundurulur.
- (7) Best: s.574.
- (8) Bölüm, kısım ve sayfa no'su ile verilen alınılı kaynağı: Thomas Mann, Buddenbrook Ailesi, (çev. Sahire Sagman). Ankara 1964.